БРОЈ 53. НЕДЕЉА, 4 АПРИЛА 1882 ГОД. ГОДИНА II

СРПСКА НЕЗАВИСНОСТ

ПЕНИЗ ЗА СРБИЈУ:
ЗА ГОДИНУ 24 дин., НА ПО ГОДИНЕ 12 дин., НА ЧЕТВРТ ГОД. 6 дин.
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ НА БАЛКАНСКОМ ПОЛУОСТРВУ:
НА ГОДИНУ 30 ФРАНАКА, НА ПО ГОДИНЕ 15 ФР. НА ЧЕТВРТ ГОД. 8 ФР.
ЗА АУСТРО-УГАРСКУ:
НА ГОДИНУ 15 ФОР. У БАНК., НА ПО ГОД. 8 Ф. НА ЧЕТВРТ ГОД. 4 Ф.
ЗА СВЕ ОСТАЛЕ ДРЖАВЕ:
НА ГОДИНУ 36 ФРАН., НА ПО ГОДИНЕ 18 ФР., НА ЧЕТВРТ ГОД. 10 ФР.

ИЗЛАЗИ У БЕОГРАДУ
УТОРНИКОМ, ЧЕТВРТКОМ, СУБОТОМ и НЕДЕЉОМ
НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ

УРЕДНИШТВО ЈЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА У КУЋИ Г. ТОМЕ АНДРЕЈЕВИЋА ОВИЛИЋЕВ ВЕНАЦ.

ЗА ОГЛАСЕ РАЧУНА СЕ:
ПРВИ ПУТ 12 ДИН. ПАРА ОД РЕДА, А ПОСЛЕ СВАКИ ПУТ 6 ПР.
ЗА ПРИПОСЛАНО 50 ПАРА ДИН. ОД РЕДА.
Рукописи шаљу се уредништву, а претплата администрацији „СРПСКЕ НЕЗАВИСНОСТИ“.
РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ. НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ.

Београд, 4 Априла.

После дуге непогоде тек што се роди сунце српске слободе и независности, тек што освану прекрасан дан народног пролећа, кад на један пут, изненада, појави се на ведром небу Србије један мали црн облачак. С почетка слабо је ко и обратио на њ пажњу, а још мање слутио, да он носи грозну тучу, која ће збрисати сву богату летину, коју је народ крвавим знојем припремио.

Пред тим црним облачком летила је тица злослутица, коју наши мрачњаци назваше „*Виделе*“. Крештање те злосретне тице могло је у неколико забринути старије и паметније људе, који из искуства знају, да је то весник злих појава; али млађи и неискуснији људи забављали су се лепршањем и крештањем те тице.

Мало било, дуго не трајало, док се тај црни облак распростре над свом Србијом и просу тако грозну тучу, какву Срби не памтише од 42 год. И кад Србин са тужним срцем гледа на искрзано лишће и поломљено грање оног дивног стабла народног живота, излеће му пред очи она иста тица-злослутица и крештећим гласом пева о срећи српској, о државном угледу, о народном кредиту, од како је наступило ново „*виделовачко*“ доба!

И доиста, наступило је ново „*виделовачко*“ доба, које се може верно, ако и не потпуно, обележити са ове три речи: *несигурност*, *расипкуће и банкротство* са општом карактеристиком: *служба туђину*!

Несигурност. Где нема правде, ту и не може бити никакве сигурности. А људска правда, у колико је приступна једном народу, изражава се у његовим законима. И по томе, где се закони земаљски поштују и по њима ради, ту се врши и та односна људска правда. А наши „*виделовци*“ нити поштују законе нити по њима раде, дакле они не врше правду. Наравно, другчије не може ни бити, кад они партајске интересе претпостављају народним.

Да се „*виделовци*“ не обзиру на законе у своме поступању према чиновницима, то се одмах показало; да они не цене те државне слуге ни по способностима, ни по владању, ни по годинама службе, па шта више, ни по заслугама учињеним отаџбини, него само колико који вреди за партију. Ко није или не може да буде слепо оруђе „виделоваца“, томе не помажу ни способности, ни ма какве заслуге, једном речи *ништа*! Такав ће државни слуга, без икаквих законских узрока, бити одмах уклоњен из службе, или бар неколико пута у години премештан с краја на крај Србије. А које опет слепо оруђе „виделоваца“, тај се обасипа и капом и шаком, тај и по трипут у години авансује и прескаче класе и гази прописани законом ред. И кроз све редове српског чиновништва прође то опште уверење да за њих нема сигурности.

На то гоњење чиновника гледало је грађанство готово равнодушно, а народно представништво одобрило је и средства за то. До душе, оно је одобрило за „*пречишћавање*“, а не и за „*нађубравање*“. Но било како му драго, тек „виделовци“ нису се ограничили само на чиновништво у своме незаконитом поступању. Они у скоро показаше да се и према грађанима српским не обзиру много на законе, као и према чиновницима; они показаше да могу и према грађанима поступати мимо закона, ако само њихови партајски интереси захтевају да се слобода и част српских грађана жртвује. И грађани престонице упропашћени видеше, да се једног вечера изненадно лишише слободе и стрпаше у апс толики угледни грађани. Са тим апшењем толико се хитало, да је наређено, да се истог вечера затворе бар неки, ако се не може стићи да се затворе сви и да се уапсе неки пре, но што су други и саслушани, те да се тако не одржи ни оно опште начело о равноправности српских грађана пред законом.

Ми за сад нећемо да говоримо о самој ствари, која је дала повода томе незаконитом поступку, него само констатујемо тај факт, да се „*виделовци*“ титрају са слободом и чашћу и најугледнијих наших грађана, јер ни њихово апшење, ни њихово пуштање није основано на закону. Касациони суд поништио је тај незаконити поступак, али, наравно, није могао повратити и оно што су ти одлични грађани том незаконитошћу изгубили. После тога, и у свима редовима грађанства поче се жуборити, да и за њих нема *сигурности*, да и њих не штите закони.

Но све су то још ситне ствари према тој крупној незаконитости, на коју су сад прегли „*виделовци*“ према скупштини, према законодавном телу. На основу једног недоступавног предлога свога присталице, који нити разуме земаљске законе, нити се по њима управља, они су вољни да удешавају и склапају народно представништво, не само противно закону, него још и противно Уставу.

Па кад тако ни државни чиновници, ни српски грађани, ни народни представници немају сигурности у законима, онда ко још може имати какве сигурности?! Имају само „*виделовци*“; но за њих управо и не постоје закони; за њих су закони то, што је паучина за стрпљене. С тога се они тако и размећу, да је њихово разметање постало право *расипкуће*.

Сада, када је наше финансијско стање јако заплетено; кад су финансијски извори, које дугими тешким ратовањем, које новим државним потребама веома исцрпљени; кад је финансијска снага не сразмерно претоварена, — сада они немилице расипају и тако рећи бацају народне паре у „*мутну Марицу*“! Они не само што дају својим присталицама и капом и шаком, не само што прекомерно и противу законо награђују те „зле слуге лоших господара“, него још непрестано измишљавају све нове и нове начине, како ће им дати још по коју масну дијурну. Нема ни једног „*виделовца*“ који није за ову годину њиховог царства, куд год протумарао о народном трошку и зноју.

Па поред свега тога, они још узеше из народне касе и дадоше онако на пешкеш своме пријану Бонту преко *седам стотина хиљада динара*! За тај велики издатак, за тај царски поклон, они немају не само никаквог основа у закону, него шта више, немају никаквог основа ни у оном кобном уговору. Е, па сад реците, да то није право *расипкуће*! Но они са њиховог партајског гледишта право имају, што тако расипају, јер за кога ће да штеде? Ваљда за *либерале* или *радикалце*?! Да, ко живи и ради само у духу партије, тај и не види ништа друго ван партија, тај нема кад ни да мисли о народу и држави.

Расипкуће неизбежно води *банкротству*. И оно дође брже него што смо и очекивали, грозније, него што смо се и надали. Генерална унија, тај ваздушни замак „*виделоваца*“, у који они затворише углед Србије и њен кредит, строношта се, не оставивши после себе никаковог другог трага, осим огромне штете за Србију. Та за бога, неће бити штете, вичу и тајни и јавни агенти „виделоваца,“ и ако њихови прваци муком муче, па неће ништа да кажу ни законодавном телу, које с правом тражи рачуна о тој берзијанској игри „*виделоваца*“. Што је банкротирала Генерална Унија, то не би било штете за Србију, баш и ако смо ми њоме закључили онакав уговор о грађењу наше железнице. Последица тога банкротства била би само та, што би се грађење железнице одложило на неко и то кратко време, а у самој ствари то би била за наше „*виделовце*“ корисна поука. Али на несрећу нашу „*виделовци*“ су дали том банкроту државне облигације на неколико милиона без новаца, онако на веру тога мађопничара Бонту. Ко је то досад видио или чуо, да се државне облигације издају коме без новаца?! Зато држава и тражи познате новчане заводе, да они на свој кредит нађу новце, па кад их држави положи онда тек да се томе заводу издаду државне облигације и у оноликој мери, у коликој је примљено новаца. Тако је и уговорено. Но „*виделовци*“ нити су водили рачуна о законима ни о самом уговору, него онако на памет и без рачуна дали су Бонту-у државне облигације у вредности неколико милиона без паре и динара, па да он са тим српским облигацијама тумара по свету и тражи паре, на кредит српске државе, а не Генералне Уније. Та за то вам није требао Бонту; то сте могли на тај начин дати и вашем Бонту! И не само што су дали облигације без пара, него нису ни то забележили колико су дали таких облигација. Па зато се још и незна тачно колика је штета, само се у опште зна то, да је штета велика, а за овај мали народ огромна.

Истина агенти виделовачки тврде да штете или неће бити или да ће бити мала. Али они то тврде на основу таких претпоставака, које су тако исто несигурне, као што је и све остало. Прва је њихова претпоставка та, да ће се половина штете моћи наплатити из те банкротске масе, што је по све невероватно. А друга је претпоставка та, да ће друге банке на које они тај уговор преносе, начинити српску железницу у толико јевтиније у колико износи друга половина те штете.

И ми верујемо да се може наћи ново друштво, које ће ту грађевину јевтиније извршити, него Генерална унија; то смо ми доказивали „*виделовцима*“ још онда, кад су они силом наметали Бонтуа са Генералном Унијом, као најјевтинијег. Но шта ће сад помоћи српском народу, шта ће друге банке градити јевтиније, кад ће то ићи на накнаду штете учињене банкротством Бонтуа? Зар, кад сте с Бонту погоди-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
WWW.UNILIB.RS

ли грађење железнице за *сто милиона*, па пошто је он упропастио 40 милиона, а ви сад предате другоме да начини железницу за 60 милиона, те тако и поред ове јевтиније погодбе, да Србију опет кошта сто милиона, — зар то вама даје права, да се можете хвалити како неће бити штете? Штета је ту, но ви је сад у неколико накнађујете новом јевтинијом погодбом. Но како ви олако поверавате и тако важне послове, ко вам се први јави, а примате уговоре онаке какве ко поднесе, то ми имамо основа бојати се, да и та друга банка, на коју ви тако кришом тај уговор преносите, не пође путем генералне уније и тиме не изложи народ српски још већој штети; ми имамо основа бојати се да банкротство тих ваших пријатеља не повуче у банкротство и Србију!

Ето, то су главне тековине наших „*виделоваца*“, са којима се они тако размећу: *несигурност*, *расипкућства* и *банкротство*, а свему је томе зачин *служба туђину*. Србија, не само од оног доба, кад је постала независном, него ни пре̑ђе, кад је била васална кнежевина, није била тако везаних руку. Она се увек слободно кретала у „*сфери*“ својих, а не туђих интереса. Но ви се још хвалите, да сте дали *слободу*, да можете грдити кога хоћете и радити шта хоћете. То је истина но ми за таку слободу не маримо. „Кад би слобода била само у томе, рекао је велики државник и патриота француски, Тјер, да се критикују и бламирају она дела владе, која је она извршила, ја небих много марио за њу; но ја сматрам слободу, као гарантију, да влада неможе ништа учинити, а још мање нешто што захтева какве жртве од народа без знања и одобрења самог народа.“ Да, слобода је зато, да штити народ од злоупотреба, а не да штити злоупотребе од народа.

БЕОГРАД, 2. Априла.

Слобода не значи безгранично и безодговорно расположење са туђом чашћу, с туђим именом или правом.

Слобода је тежња за истином!

Имати право тражити вршење закона — то је слобода!

Имати право апеловати на правду — то је слобода!

Имати право бранити истину — то је слобода!

Насртати преким путем на оно, што закон штити — то није слобода.

Подржавати неправду путем усменим или писменим — то није слобода

Изопачавати истину и васпостављати, усмено или писмено, неистину — то није слобода!

Може бити нигде није тако нужно јасно опредељење свију ових граница, колико у примени слободе о јавном исказивању мисли у опште и у вршењу тако зване „слободне штампе“ на по се.

Ни суд, ни мњење појединаца, ни мњење „приватних кругова“, нису тако опасни по част или име појединаца, ни по кредит капитала, или по право, слободу или истину — колико што може бити опасно као и благотворна, јавна реч и „слободна штампа.“

Обичај је да се политички листови називају „господари јавног мњења“. — У земљама просвећеним, у земљама, где се више не „бистри политика“ по скривеним крајевима, но где је та врста занимања постала општа потреба или заблуда опште занимање или доколица, и где политички листови сваки у својој партији — носе првенство, светлећи обавештењем напред: ту се не сме шалити са слободом, с именом, с чашћу или с породицом и приватним животом.

Обично се у политичко државном животу спомињу они који „*траже*“ слободу, као противност онима који „*дају*“ слободу. То је разлика, која у чисто народним државама са либералним установама, а без разлике сталежа, нема основа. Међу обе ове противности налази се једна трећа група, која се обично згодно смести у средину између њих и има разна „начела“ или „идеална“ имена; међу тим у основи узев обично мало излази изнад по вршине обичних политичких шпекуланата, који или из обзира кога налаже гладан трбух или из разлога своје особене намети прилагођавају своје потребе и интересе: час онима што „дају“ слободу, час онима што „ште̑ту“ слободу; час су безумни служитељи реакције, час су суманути телали распуштености.

И зло и наопако, ако се овакви апостоли угњезде у каквој читавој „политичкој партији“, или, ако они овладају органима јавнога мњења или су иначе на таковоме месту, где им глас може бити од одсудног значаја или утицаја.

И сва зла, која проистичу из оваквих и овима подобних шпекулација у толико су опаснија у својим последицама, што је држава у којој тога има мања а број читалаца и слушалаца мањи.

Отуда видимо, да „сензационе вести“ у великим државама лабавије дејствују но у мањим; отуда видимо да је у мањим државама готово теже владати и одржати се но у већим; и отуда постаје да у великим државама више продире начело, а у мањим оно велико зло што се зове — личност!

Поде̑ ових општих посматрања, обратимо поглед свој на стање ствари у нашим приликама. Говор је о јавној слободи у опште и о слободи јавне речи, писмене или усмене, на по се.

Све последице горњих разлагања и прилике што се виде у малој држави: то видимо у нас у Србији да бива на очиглед и понавља се редовно онолико пута у недељи колико пута изађе који политички — па чак и шаљиви који — лист, или колико се год пута буде држала која јавна реч, скуп, беседа или банкет. У свима тим приликама видимо да се понови редовна трзавица, одичена после у општем занимању целокупног јавног мњења с овом или оном „крупном новошћу“ или „шаљивом“ ситницом!.... И шала и збиља, по својим дејствима, код нас се мало разликују. И тако, колико у јавном мњењу одмерају дубока „државничка“ размишљања и „виспрене комбинације“ „Видела“, толико покрета чине готово и дрскости каквог било „Домишљана.“ Насмејати се на „туђ рачун“ — код нас је општа потреба. Сажаљевамо само да има њих доста, који тој потреби иду јако на руку и тиме јавној, општој слободи чине или ће чинити неприлике. А јавну слободу ваља штедити. Њена је штедња у мудрој употреби.

У опште се са задовољством може приметити, да у нас опозициона штампа, — као весник јавног мњења — са много више достојанства врши своју важну дужност, но што чини буди који — озбиљан, смешан или жалостан — орган полузваничне природе.....

Влада данашња има један свој орган, са својим насловом као „орган напредне партије“. То је „Видело“. Што влада мисли, то „Видело“ говори. И како се понаша тај просвећени полузванични орган владин? Читаоци су с његовим начином писања и доказивања познати и сувише. „Видело“ мало прави разлику у избору речи, које врло мало доликују полузваничном органу. „Видело“ се сваком приликом баца блатом и десно и лево на све своје противнике. „Видело“ без зазора спрам својих читалаца и истине произвољно бира и намешта факта, која су из основа погрешна и неистинита. „Видело“ у најважнијим питањима баца свету прах у очи, крију̑ћи истину у млогим приликама. „Видело“ једном речи: прља, каља, киње, бешчасти и свакојаким недозвољеним изразима жели да баци љагу на сваког свог политичког противника или приватног човека, све, како му кад годи и како му кад његова дневна потреба те врсте изискује. Тај признати орган владин јесте заиста, по свему што је у њему, права брука полузваничне штампе — лист, који би требао да противности умерава а он на против распаљује и огорчава; место да стишава а он изазива и дражи, као пред главу.

Ко те ствари прати и чита творевине те врсте, обраћајући своју пажњу на тај орган „владајуће партије“ тај неће тражити још даљег поименичног навода. То се види сваки дан и сваки час. И ми можемо само изјавити своје дубоко сажаљење да се често полузванична гласила као и листићи у сличној служби заборављају у том степену, да просто на просто престају да служе својим старијим на част. Влада, која жели да има свој морални углед, мора се прва и трудити да чува и да се сачува..... Не чини ли она то, она злоупотребљава силу и власт коју има. Тим последице ствара — да их после сама и искуси.

Не мањи су захтеви, који су на опозицији и њеним органима. Има у свакој држави слика и прилика које су неприступне јавној критици. И лист, који се упусти у критику такових слика и прилика не чини добру услугу општој и јавној слободи.

Прилике су данас у нас такве природе да се ваља што више наштити да се очува углед слободе и њене употребе; јер може бити има њих доста, који под изговором да

ЛИСТАК

МОДЕСТА МИЊОНОВА

ПРИПОВЕТКА

Х. Балзака

Превод с француског.

(НАСТАВАК)

Сиромах Бретом довео је из Новога Јорка са својим памуком и убаву женицу, којој се пре свега другога то допало, што је он Француз. Мис Громер имала је око четири хиљаде долара, двадесет хиљада франака, које Димеји уложи код свога пуковника. Димеји, који постаде Мињоновим alter ego, за кратко време научи, како се воде књиге, ту науку, којом се, како он рече, одликују трговачки наредници. Овај безазлени војник, на кога срећа није главе окретала за двадесет година, држао се за најсрећнијега човека у свету, кад се виде да има кућу, коју је штедрота његовога шефа украсила лепим намештајем, па да има од капитала интереса дванаест стотина франака и сувише плате три хиљаде и шест стотина франака. Потпоручник Димеји никад се ни у сну није надао таквој срећи; али му је још милије било, што је главни ступ најбогатије трговачке куће у Хавру. Госпођа Димејовица, убава мала Американка, искуси ту тугу, да јој сва деца одма по рођењу умреше, а тешки последњи порођај лиши је надања, да ће још деце имати; она дакле заволи обадве госпођице Мињонове исто онако као и Димеји, који би их и својој деци био претпоставио. Госпођа Димејовица имала је родитеље поједе̑лце, који су вични били штедљивом животу, те тако излазаше на крај са две хиљаде и четири стотине франака на годину. И тако сваке године улагаше Димеји по две хиљаде и још коју стотину франака у кућу Мињон. Прегледајући годишњу биланцију, шеф би умножио касиров рачун поклоном сараз̑мерним његовој служби. Године 1824. износио је касиров кредит педесет и осам хиљада франака. У то доба Карло Мињон, гроф Делабасти, коју титулу никад нису помињали, претовари милошћу свога касира, давши му стан у Шалету, где су у овај пар скромно живели Модеста и мати јој.

Стање бедно, у коме се налазила госпођа Мињоновица, коју је муж оставио био још лепу, имало је повода у катастрофи, којој је причина била у одсуству Карлову. За три године дана туга је разорила ову меку душицу; али та туга била је као оно црв у срцу одабрана плода. Лако је цифрама означити биланцију ове боље. Два детета, умрла врло рано, имадоше двоструко *зајде новац* у овој души, која није умела ништа да заборави. За ову жену пуну љубави било је Карлово ропство у Сибирији не иначе него умирање сваки дан. Катастрофа богате куће Валенродове и смрт сиромаха банкера на његовим празним вреча̑ма била је последњи ударац у Бетининој сумњи о судбини мужевљевој. Силна радост, кад је опет угледала Карла, мало што не уби овај немачки цвет. Онда друга пропаст Наполеоновога царства и намеравани одлазак из отачаства били су као нове навале исте грознице. Али најзад десет година непрекидна напредовања, забаве у њеној кући, која је прва била у Хавру, обеди, балови, светковине срећнога трговца, раскошност летњиковца Мињона, велико уважење и поштовање што га је имао Карло, потпуна наклоност овога човека, који је једином љубављу одговарао јединој љубави — све то измирило је ову јадну жену са животом. У који пар она није више двоумила, кад се надала тихом вечеру после бурна дана, непозната, у срцу ове двоструке породице погребене катастрофе, о којој ће одмах бити реч, беше као изазив за несрећу.

У јануарију 1826. године, усред неке светковине, кад је сав Хавр означавао Карла Мињона као свога посланика за сабор, три писма стигоше из Новога Јорка, из Пириза и из Лондона и као три ударца мањем разорише стаклену палату срећину. За десет минута пропаст се на својим јастребовим крилима спустила на ову нечувену срећу, као што је мраз пао по великој војсци у 1812. години. Само за једну ноћ, коју је провео са Димејем рачунајући, Карло Мињон већ се био решио. Што је имао имања, узимајући амо и намештај кућевни, то је довољно било, да се одговори свој дужности.

— Неће мене Хавр видети да пешачим, рече пуковник потпоручнику. Димеји, твојих шесет хиљада франака узимам са шест на сто...

— Са три на сто, пуковниче.

— Дакле без интереса, одговори Карло Мињон одсудно. Што будем добио у новом послу, у томе ћеш и ти имати свој тал. Брод *Модеста*, који није више мој, полази сутра; капетан ће ме повести. Теби остављам моју жену и моју кћер. Ја вам никад нећу писати. Никакав глас — добар глас.

Димеји никад није престао бити потпоручник, па свога пуковника ни једном речи не запита за његове намере.

— Ја велим, рече после Латурнелу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ће „умети очувати слободе, које су дали“ — смерају да их укину, ограниче или од њих начине какву накараду, скопчану с јавном или приватном опасношћу.

Ми мислимо на наше „напредњаке“. Они у колико су прво кокетирали са слободама, гледе да их сад фалсификују.“ Они их већ мрзе. А као да није далеко време кад ће их и јавно гонити. Опозиција — ваља да им уштеди то задовољство, да су при свом покушају имали ма и привидног разлога.

На опачине Виделовог чланка „општи или накнадни избори“ одговорићемо, разуме се, опширније. Но у том чланку има једна примедба, која се тиче нарочито *уредништва* „Српске Независности“. Споминући кр. указ, којим се скупштина *одлаже*, Виделов „уставобранитељ“ мисли да је тим јасно речено, да се скупштина не може *расиустити*, те да није имало смисла „ломити се у сумњи и незнању“, „којим ће путем влада ударити.“ За тим вели:

„Уредништво које иоле води рачуна о своме листу, не би дозволило да се и оваке недотупавности (!) размеђу по његовим ступцима“

Дакле кад се скупштина на скоро *три месеца* дана „одложи“, зар не могу у том року наступити прилике, које би приволеле владаоца да скупштину *расаусти*? Зар Видело мисли да може спречити краља, да послуша јавно мњење, ако се ово међутим одлучно изјави за распуштање скупштине? И само Видело оснива све своје разлагање на томе, да је распуштање скупштине право *владаочево*. Па зар Видело одриче владаоцу оно најобичније право, consilium mutare in melius, да се реши на *боље*, наравно, ако увиди да је што боље? Заиста, дивна логика, красно поштовање владалачког права од једног *владиног* листа!

И тај исти владин лист, исто то Видело још има образа наше шире тумачење владаочевог права назвати *недотуиавним* и корити нас што смо то примили у наш лист! Оно исто Видело, што без икаквог стида и срама дозвољава да се по његовим ступцима размеђу лажи, цитати и онаке ненадмашне недотупавности, као што је она, да посланици могу *присуствовати*, па ипак не *морају бити присутни*. — Види се да међу вођама виделовачким има један *професор логике*. Јамачно их је такав један поучио и у смерности!

ДОПИСИ

Срез Грочански 28 марта

Ова је зима као што је већ познато прошла без велике хладноће, снега и мраза. Људи који имају више но шесет година не памте овакове зиме. Пролеће је почело у невреме, рано кад му није доба. Рана пролетна топлота изазвала је усеве и воће, те су нагло напредовали. Да је топлота трајала непрестано било би о Ђурђеву дне зрелих трешања.

Ова природна неправилност колико је обрадовала народ, толико је изазивала у њему зебњу да какви мраз или оштра слана непокоси сне усеве, сву наду народну. И заиста слутња народна обистинила се. Благовести, не беху као до сада, него баш онако као што народ вели „благовести приповести“. На благовести дувала је јака кошава са суснежицом, а пошто је ветар и снег престао падати, обноћ се небо са свим очисти те падне јак мраз који је убио све винограде, а тако исто и све рано воће пропало је. Штета је велика, и народ коме је и онако већ хлеба нестало забринутим оком гледа у будућност. Кад се узму силни намети које „виделовци“ лакомислено натоварише и товаре народу на грбину у обзир, па се погледа на гњев природе, онда се свачије груди пуне очајањем и гњевом на „виделовце“, јер народ с правом држи да промисао шаље на нас искушења њихових грехова ради. Како да се небо не гњеви на нас кад се гази вера и закон наш хришћански, вели народ, само што ту сиромах народ није крив, но су криви „виделовци“ који греше и пред Богом и људима. За њихова несавесна дела треба њих саме промисао да казни, и они неће канда избећи ни од божије а ни од народне казни.

На младенце у вече опио се у механи ритопешкој познати „виделовачки“ присталица Анта Шишак. У свом понашању био је толико разуздан да је све присутне људе изазивао, и наравно да је добио оно што је тражио. Анта Нешић, кмет одмах је стао на пут нереду и поапсио оне који су се у нереду заметели. Сресни начелник непрестано тражи тако рећи длаку у јајету само да би Анти нешићу нашао и увалио га у зло. Људе који су похапшени због нереда кога је изазвао Шишак наговорао је капетан да кажу да их је Анта Нешић наговорио да то чине па ће их одмах пустити. Наравно они су то одбили са највећим гнушањем, јер људи имају савести и поштења те неће да буду без душе.

Ето каковим се средствима служи Гарашанинова полиција само да сатре своје политичке противнике. Она се лаћа и најгнуснијих средстава само да постигне циљ. Па онда јели каково чудо што је народ мрзи и диже свој глас противу ње. Заиста зло је већ прекршило сваку меру. —

ВЕСТИ ИЗ НАРОДА

Из *Ваљева* пишу нам како су там. виделовци“ нешто оборили главе и гледе у црну земљу. Не могу ваља да гледају својим мутним очима, како њихова мрачна звезда залази. Међутим начелник Мата, показује праву утопљеничку „отважност“, он хоће да се и за сламку хвата не би ли могао спасти оно што тоне нагло и брзо. Он јури непрестано са неким својим агентима по округу, али ће мучно што успети. Тица се познаје по перју а вук по гласу, па је према томе узаман и сав напор, мучно је спасти оно што је кроз и кроз труло; сламке не могу подупрети трошну зграду „виделовачку“ она се мора срушити.

И „брзоноги дрински Ахил“ оборио је своју „горду“ главу те броји своје ћилибарске бројанице, сигурно ће скорим обући на се и „покајничку врећу“ и отићи где у пећину испод Медведника да се каје. Ал неће ваљде бити. Кајање и Ахил, то је уже и вода, друго ће нешто бити што му је набрало боре на чело и привукло црној земљи „поноситу“ главу. Пао мраз па покосио лаворово лишће, те нема се од куда оплести венац да увенча тако „дичну“ главу. А са страна, из сваке тако рећи кућице у Ваљеву брије оштар ветар неповерења и огорчења. Ко сеје ветар мора пожњети олују.

— Из *Подриња* извештавају нас, како Аустријске власти у Босни киње наше грађане који прелазе тамо ради трговине. Оне одузимљу пасоше нашим грађанима, те им дају своје и тек их онда пуштају да пређу натраг у Србију. Ето како Аустрија пријатељица наших „виделоваца“ поштује нашу државну независност. То су плодови пријатељства „виделовачког“ са Аустријом. Сав свет респектује Србију и њену политичку самосталност, а Аустрија сваким кораком вређа наша најсветија права и гази наш углед. Па докле ће се тако, докле ћемо трпети ове покоре?

Богдану Милановићу и Марјану Драгићу, посланицима за срез орашки у округу смедеревском.

Већ су две сесије ове скупштинске периоде прошле, а ви као наши посланици не дадосте од себе гласа ни у једној седници скупштинској. Ваши бирачи нису вас послали у скупштину само за то да вучете дијурне и да просто седите у скупштини, но да радите за корист народа и земље.

Ја вас дакле позивам јавно, да најдаље у року од *петнаест дана* сазовете јаван збор, те да својим бирачима дате рачуна о своме раду на скупштини, да они виде да ли сте и у колико сте оправдали њихово поверење, и да ли заслужујете према вашем раду да и даље нас заступате на скупштини народној. Сви готово посланици из опозиције, а неки и из већине скупштинске давали су рачуна о своме раду својим бирачима, а ви ево до данас то не учинисте. Заиста оваково ваше понашање даје повода вашим бирачима да свашта о вама мисле, с тога вас ја јавно позивам да положите рачун о вашем раду вашим бирачима како би они могли увидети да ли је ваш рад био користан или штетан по њих.

Да то учините налаже вам ваша част образ и поштење.

28 марта 1882.

у Крњеву

Стеван Цветковић.
трговац из Крњева.

НОВИЈЕ

Са границе ужичког округа јављају нам очевидци: да је дана грозна битка усташа са Аустријанцима. Усташи су *нападали*. Аустријанци испратише 30 кола рањеника у Сарајево. Ова је битка била у очи Цвети.

УМЕТНОСТ.

Срби и Хрвати, то су две гране једнога стабла. До њих стоји, да се у напредак једни око других савију, па да расту као једно дебло, или да се — рачљасто развијају. Ми смо за прво, према ономе: „прут — у снопу јак“.

У племенитом надметању Срба и Хрвата на *културном пољу*, неки мисле, да су Хрвати претежнији. — Како у чем. — Још у „Književnik“ Огњан Јагић врло је добро уочијо, да Хрвати на књижевном пољу имају, истина, неколико *целебритета*, али да их толико имају и Срби. Ну даље, Срби с обе стране Дунава и Саве имају множину ваљаних писаца *другога реда*, на свима пољима знања, науке и књижевности, чега је у Хрвата мање.

А што се тиче *уметности*, ту ево како стојимо. Од Срба *грађевинара* поменућемо: Ивачковића, Валтровића, Милутиновића, Бугарског, Ардрејевића и т. д. — *Вајари* су: Петровић, Милан Поповић и Убавкић. — Што се тиче *сликара*, ту се можемо мерити са многим народима наше величине; подсећамо на ова имена: Жефаровић, браћа Стевановићи Захарија и Јаков са надимком „Орфелина“, Крачун, Чешљар, Арса Тодоровић, Гавриловић, Ђурковић, Бакаловић, Аврамовић, Настас Јовановић, Јован Поповић, „Данило“, Симић, У. Кнежевић, Камбер, Стеван Тодоровић, Јакшић, Радовић, Марковић, Чорјановић, Катарина Ивановићева, Полексија Тодоровићка, Милан Поповић, Крстић, Тенковић, Калиновић, Стојан Николић и други. — *Музичари* су: Станковић, Д. Јенко, Јосиф Маринковић, Дим. Топаловић и други; у томе су Хрвати напреднији, по гајењу музичке драме (опере). — Са *песницима* се можемо мерити у сваком погледу; од драматских писаца поменућемо: Ј. Ст. Поповића, проф. Лазара Лазаревића, Стефана Стефановића, Субо-

---

као бајаги да нешто зна, да је мој пуковник већ промислио шта ће и како ће.

Сустра дан у праскозорје отпратио је свога шефа на брод *Модесту*, који је ишао у Цариград. Ту на крми брода рече Бретон Провенсалцу:

— Пуковниче, какви су вам последњи налози?

— Нико да није приступио Шалету! викну отац и с муком задржа сузу. Димеји, да си ми чувао моје последње дете, као што би га чувао веран пас. Уби сваког, који би покушао завести моју драгу кћер; ничега се не бој, па ни губилишта, тамо ћеш се са мном наћи!

— Пуковниче, радите ви само свој посао. Ја вас резумем. Ви ће те госпођицу Модесту наћи, као што сте ми је предали, или ја ћу бити мртав. Ви мене знате, а знате наша два пиринејска пса. До ваше кћери неће нико прићи. Опростите што вам толико говорим!

Оба војника бацише се један другоме у наручје, као два човека, који су у по Сибирије научили узајмо поштовати се.

Исти дан *Хафрски Гласоноша* донесе на првом месту овај грозовити, просто, енерђични и поштени чланак:

„Кућа Карло Миљон престаје са плаћањем. Али потписани ликвидатори обвезују се да исплате све пасивне дугове. Већ сада могу да се акантују трећим дужницима менице са дужим роком. Продаја непокретног имања потпуно покрива текуће рачуне.

„Овај глас пушта се на јавност ради поштења куће и да би се предупредила свака неприлика за кредит Хаврске пијаце.

„Господин Карло Миљон отишао је јутрос на *Модесто* у Малу Азију, оставивши пуномоћства, да се оствареа све вредности, па и непокретне.

„Димеји,

„ликвидатор за банкарске послове;

„Латурнел, бележник,

„ликвидатор за непокретности у вароши и у пољу;

„Гобенхајм,

„ликвидатор за трговачке вредности.“

Латурнел је имао на срећи својој да захвали доброти господина Миљона, који му је дао у зајам сто хиљада франака, те да купи најлепшу етиду у Хавру.*) Овај сиромах, не имајући новца, већ од десет година први писар, имао је тада четрдесет година и већ је видео, да ће остати писар целога века свога. У свом Хавру он је био једини, који се са својом оданошћу могао са Димејем мерити; јер Гобенхајм је употребио ликвидацију, да настави одношаје и послове господина Миљона, што му даде прилику да подигне своју мал банкерску радњу. Док се чуло само ваљкање и сажалевање на берзи, у пристаништу и у свим кућама; док су сва уста била пуна хвале за човека, који је без мане, пун части и велики добротвор свакоме. Латурнел и Димеји, вредни као мрави, продаваше, претвараше у новац, исплаћиваше и дотериваше у ред. Вилкен се начинио штедар и купи летњиковац, кућу у вароши и један мајур. А Латурне употреби ово прво благо чуство и од Вилкена добије добру цену. Хтели су да походе госпођу Миљоновицу и њену кћер; али су оне послушале Карла и склониле су се у Шале још оно јутро, кад је он отишао, што њима у први мах нису ни казали. Да се неби дао савладати тугом, храбри банкер пољубио је своју жену и кћер, док су оне спавале. На вратима куће Миљон би остављено триста карата посетнице. Потпун заборав који је Карло прорекао, показа после петнаест дана обојим овим женскима мудрост и величину наређене одлуке. Димеји даде свога господара заступати у Новом Јорку, у Лондону и Паризу. Он пратијаше Ликвидацију оне три банкерске куће, које су биле криве овој пропасти, од 1826 до 1828. године добије одатле пет стотина хиљада франака, осмину имања Карлова, па у смислу наредбе написане у ноћи пре поласка, пошље почетком 1828. године тај новац преко куће Монженод у Новом Јорку на рачун господина Миљона. Све то би по војнички извршено, изузимајући одвајање од тридесет тисућа франака за личне потребе госпође Миљоновице и њене кћери, што је Карло био препоручио да се учини, а што Димеји није учинио. Бретон продаде у вароши своју кућу за двадесет хиљада франака и придода их госпођи Миљоновици, мислећи, да што више буде пуковник имао готовине, тиш пре вратиће се.

(Наставиће се)

*) Етида, étude, зове се у француској адвокатска и бележничка писарница. Кад се таква етида купује, иде се нарочито на то, да се добију и њени клијенти; за то се за њу и плаћа толико.

тића, Бана, Јакшића, Трифковића, Л. Костића, Малетића, Милана Јовановића, Илију Округића, Јована Ђорђевића, Јована Јовановића, Н. Ђорића, Драг. Илића, М. Ђ. Призренца и друге. — Од *позоришних уметника* имамо, према њиховом Фрајденрајху и Мандровићу, — Бачванског, Ружића, Јовановића, Цветића, (Телечког, Рајковића Саву) и тако даље.

Али ево у чем је код њих боље. Они раде *по плану*, па онда и малиња може да свраби и више и врсније; а ми — — *на доћват*. Њихови *културни радници* слабо се мешају у државне послове, за њих је *политика у другом реду*; па их ни држава не потеже преко воље, по извесним параграфима *Закона о чиновницима* грађанског реда, те још без накнаде и моралне награде, одвлачећи их од културнога задатка, да раде оно што није за њих. Најпосле, у њих је боља *критика*. Озбиљне критике у нас су ретке. На против, код њих је и књижевна критика сталнија и постојанија, а особито уметничка. Ову последњу пишу тамо људи зрелији, озбиљнији, естетички образовани, а који имају и свога искуства, љубави к стварі, те кроза све провејава и дух родољубља. У нас пак преоблађује у томе: дилетантизам, реклама или рушилештво.

С тога је занимљиво да чујемо, шта та зналачка, мирна и правична критика суди о једном нашем уметнику.

* * *

На 25 годишњици А. Мандровића беху г. г. Цветић и Божовић представници овдашњега позоришног друштва.

Том приликом изађе г. Цветић у 5 одабраних улога пред загребачку публику. После последње представе, „Црнога доктора", кад изађе на улицу, дочекаше га око 30 грађана и универсиетских ђака, па га гологлави поздравише громким „живио!" За тим га узеше у средину, па одведоше у гостионицу код „јагњета," где беше приређен *банкет*. Ту се веселише до 2 часа после поноћи, и тад га готово сви отпратише кући. На банкету беше много здравица. Ту је свечано напијена здравица Његовом Величанству српском краљу и српској краљевини.

На лавор-венцу, који је уметнику предан после 4 чина, вије се велика српска тробојна трака. Натпис је златним ћирилским словима: „Српском уметнику Милошу Цветићу — Срби у Загребу".

Сутра дан, пре поласка, беху дошли на станицу председник и потпредседник одбора, који је нашем уметнику приредио ту свечаност, са још неколицином; ту му предадоше песму, на крутој финој хартији, штампану златним словима, а са оригиналним потписима, која гласи овако:

СРПСКОМ УМЕТНИКУ

МИЛОШУ ЦВЕТИЋУ

ПРИЛИКОМ ЊЕГОВЕ ПОСЛЕДЊЕ ПРЕДСТАВЕ, У ЗАГРЕБУ 10 МАРТА 1882.

Где ти играш тамо слава ниче,
Твоја слава, дични уметниче;
Кићени се тамо плету венци,
К'о пред олтар кад иду младенци.
Срца е' пире, и запламти лице,
Склапају се руке таншалице,
Те се тапше — руке израз дају,
Чилог срца нежном осећају,
Што га твоје уметништво буди
Чудном снагом у грудима људи.

Уметница дивна бела вила
Роду те је српском поклонила,
У жалосном и веселом чину,
Да представљаш духа величину,
Да се види, да је снага тамо,
Где је узор, где је правда само;
Те да рода крепиш заду тиме,
Да друкчије не ће бит' ни с њиме,
Да се оном венац славе плете,
Кога воде узор-жеље свете.

Е па на том нека ти је хвала,
Ево за то ова песма мала
Твојој слави и спомену твоме,
А са жељом, што се дружи с њоме,
Да нам јоште много сјајних лета
На глумишту уметничког цвета
Представљајућ' узорите слике
Гласовите берећ лаворике,
А на дику својега народа,
Дични сине србињског рода.

(Долазе потписи).

Дође час, да се крене железнички воз, и уз бурно клицање: „живио, српски уметниче!" Милош Цветић крену се за Београд.

* * *

И ако смо прикупили све, што је том приликом о њему писано, јер су нам неки извештаји доцкан стигли, ипак ће бити довољно и ово, да можемо у опште саставити себи суд.

„Narodne Novine". У Загребу 23 (11) ожујка. Нешто што тешко да би се ријеровало и у роману, прича нам синоћ приказивана Бержезисова и Диманоарова драма „Црни љекар," у којој је г. Цветић у насловној улози глумио нову партију Ришара из „Вилинских руку." Као што тамо Ришар својом тепавошћу лепој жени бјеше врло ружан приједмет тако је овдје Фабијан, црни љекар, мулат, лијепој па још к тому бијелој жени готова наказа; али и Ришара и Фабијана љуби та лијепа жена. Веома стар, али увијек захвалан драматски приједмет та љубав, коју изазиваше племенитост духа у ружном тијелу.

Ненад је глумио овдје црнога љекара г. *Мандровић*, и не хотећи повлачити параделе између ова два умјетника, смијемо ипак рећи, да је у тој партији Мандровић имао велико првенство у органу, том најзнаменитијем спољном средству глумачке вјештине. Као што је висина у гласу г. Цветића за бон-виванске партије управо створена, тако јој у трагичном афекту недостаје потребна озбиљност. Али изузевши тај недостатак, који лежи са свим ван дохвата умјетничке комбинације, не знамо, бисмо ли могли од умјетника више тражити, него што нам је г. Цветић синоћ пружио. Његов Фабијан бијаше од крви и меса, пун своје љубави, а природан и у моментима најпротиворечнијим, то јест боља слика, него што ју је и пјесник замислио.

Колико је осим г. Цветића било добрих партија у тој драми, то су их глумиле наше врсне женске снаге, које се одликоваху од мушких не само замјерним тоалетама, него и — — знањем својих улога. Управо нас је загријала само Павлија г-ђе *Ружичке-Штроцијеве*. Све што нас код те умјетнице икада освајаше, синоћ је сјало и својим сјајем потамнило све, што је око ње тињало. И г-ђица *Фрајденрајхова* имала је доста срећних момената, а г-ђа *Сајевићка* као и г-ђа *Коларовићка* имале су муке са превећ незахвалним улогама. — О сјајема осталима радије ћемо ћутати.

(Свршће се)

При закључку листа добили смо од нашег нарочитог извештача са Цетиња опширан допис о последњим бојевима у Кривошији и Херцеговини. Тај допис донећемо у идућем броју.

Исправљамо односно допуњујемо наш јучерашњи навод да није аустријско посланство вратило наш лист но аустријски консулат. Омашка је учињена у хитњи.

ПОРУКЕ И ОТПОРУКЕ

Зајечар. — г. Ник. Цоловићу. Ваше писмо од 16 пр. м. примили смо. Молимо, да што пре поступите по нашој ранијој поруци. Ако је ко некоме платио, изаштите признанице и пошљите нам које ћемо по увиђају одма вратити, или нам пошљите исте у копији. Поздрав.

Пирот. — г. П. П. П. Примили смо 6 динара, на име предплате за II четвртгодиште год. Хвала.

Јагодина. — г. М. Дим. На ваше писмо од 27 пр. м одговорићемо вам доцније.

Рума. — Управи Румске касине. Примили смо 6 фор. Хвала.

Сентомаш. — Управи Читаонице. Примили смо 5 фор. Хвала.

Г. Милановац. — г. М. Пр. За оглас треба послати 5 дин. и 30 пр. дин. Штампаћемо га 3 пута. Списак предплатника је код г. В. В. Споразумите се. Поздрав обојици.

Од данас почиње нова претплата на

„СРПСКУ НЕЗАВИСНОСТ"

Све пријатеље којима смо се нарочито обратили, а и све који нам шта дугују било на име претплате било у име огласа, молимо, да изволе пречистити рачун до 15 ов. м. Оне пак, који су до сада примали лист под адресом, ако би се сада непосредно претплатили код поште и желили од ове да примају лист, молимо, да нам то одма јаве саобраћајном картом, да неби слали лист у по 2. екземплара.

Свакојако нужно је да смо начисто како са досадањим рачунима тако и новим претплатницима, јер од тога ће зависити у колико ћемо комада лист штампати.

1 Априла 1882 год.
у Београду.

АДМИНИСТРАЦИЈА
„Српске Независности"

Огласи

КУЋА НОВА ЗИДАНА и ЗАСЕБНА на ћошку испод црвеног крста даје се под кирију. Обратити се.

Цвети Ј. Николића

бр. 99 2—3 у ул. 2 сокола бр. 19.

КРСТ СА ШЕСТ РИПИ да фино од дрвета изрезани позлаћени и са светитељима измаланим има на продају.

1 Априла 1882 год.
у Београду

2—3 бр. 1000 *Максим Протић*

КУЋУ МОЈУ, ГДЕ ЈЕ ПРЕЂЕ СЕДИО мој зет г. Ранко Алимпић издајем под кирију од Ђурђева дана Дубровачка улица Бр. 82.

Василија Вукомановића.

98 3—3

НОВ ПРОИЗВОД

Parfumerie IXORA
ED. PINAUD

Сапун . . . . . à IXORA
Есенције . . . . . à IXORA
Мирисава водица . . à IXORA
Помада . . . . . à IXORA
Уље . . . . . à IXORA
Прашак пирисцоз . . à IXORA
Оцат . . . . . à IXORA

37, Boulevard de Strasbourg, PARIS.

ПЛАЦ НА НАЈЛЕПШЕМ МЕСТУ испод позоришта на ћошку, с два лица, између компанија г. Крсте Томановића казанџије и г. Најдановића капетана, — овлашћен сам да продам у кратком року.

Београд

Мил. Стојковић
учитељ

ЧАСТ МИ ЈЕ У ПОНИЗНОСТИ ЈАВИТИ, како овдашњим поштованим муштеријама, тако и у унутрашњости Србије, а и на страни, да ћу дуванџиску радњу мог покојног мужа постојећу овде у Београду под фирмом

МИЛАН С. МАРКОВИЋ

ДУВАНЦИЈА КОД „ПЛУГА"

и даље продужити под горњом фирмом у корист моје четворо пејаке деце а помоћу одређених старатеља.

Молим поштоване муштерије, пријатеље и познанике мог покојног мужа, да поверење своје поклоне истој фирми, и у будуће, које је уживала и за живота покојниковог, а ја ћу се трудити да их подпуно задовољим, како са добрим дуваном, тако и са умереном ценом.

Покојни Милан донео је пропше године из Турске сам собом, повећу партију особито доброг дувана. Са оваковим дуваном надам се, да ћу моћи том позиву одговорити а и поштоване потрошаче са изврсном добротом дувана подпуно задовољити.

За многобројну посету моли.

На Благовести 1882 год.
у Београду.

ЖИВАНА СУПРУГА ПОЧ.
Милана С. Марковића
б. дуванџије код „плуга".

97 3—3

НОВАЦА ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЗАЛОГУ од вредности у свакој своти а тако исто и наплате упитати Миту Петровића у кафани код Париза.

Мита Петровић.

бр. 102 2—3

ЛОВАЧКО ОРУЖЈЕ ГАЛАНДА

првог фабриканта европског; 13. rue d' Hauteville, Paris, са фабрикама у Бирмингхаму и у Лијежу. —

Албум Галандов, велико дело о оружју пише се гратис и франко, на захтев шаско плаћеног писма.

M. Galand, fabricant d' armes 33. rue d' Hauteville, Pa ris. 9—52

ЈЕДАН ИСПИТАНИ МОНТЕР тражи место за машиниста. Може се употребити при свакој машини. Пост-рестанто *Палацки* у гостионици код „Жировног венца".

ВЕЛИКИ ГУБИТЦИ

које је велика Лондонска фабрика железног мебла

Godderidge Brothers and Comp.

приликом последњег банкротства Гласковерске банке претрпела, тако су банка уздржали да је решила затворити своје радионице и распродати у четврт цене испод фабрике цене сав изврстан, на свима изложбама са знаном медаљом одликован железни мебл.

Препоручујем по томе од те куће у кописију примљени врло лепе гвоздене кревете 2000 комада за одрасле (у пуном смислу дивот радња, не постижни украс за сваки стан и собу, буд зашто још нечувеном ценом од 8 фор., по комаду. Стара цена била је 32 фор. 50 кр.).

1750 најфинији гвоздени, дивни лакирани астала за умивање, који трају до века — само 6 фор. по комаду (Пређе цена 24 фор.)

1449 здраво масивни дивно бронсирани са 6 држаља направљени гвоздени справа за вешање хаљина по 8 ф. комад. (Пређе цена 32 фор.)

1850 врло лепи са две боје лакирани, 130 цм. дуги и 60 цм. широки дечији кодевака од понубдела са врло фином зеленим нецом од свиле — 13 фор. по комаду (Пређе цена 40 фор.)

Писмене поруке извршује и на комад кад се новци пошљу унапред.

F Buganyi xnorthaus, Landstrape III Kruglergasse. Wien. 2—12

ОРУЖЈЕ ЗА ЛОВ

Сви француски журнали хвале особито г. **M Galanda**-фабриканта оружја у *Паризу, Лијежу и Бирмингхаму*, зарад ловачких пушака, које два пут даље носе од осталих и концентришу хитац, те добро погађају. Кућа Галанда, најчувенија је у Европи и најодликованија изврсношћу свога фабриката и своје израде, заслуге њене за пропланске и пробитачна цена која је могућа искључно механичким радом свела је цену од 50 на 40 по стотини за обично оружје првих фабриката.

У овом погледу, кућа Галанда нуди најозбиљније гаранције. Прецизност њених карабина; солидност и израда, револвера; лепота и тачност ловачког оружја; изврсност метака, који се не кваре; старање, које води о експедицији, тачном и савесном вршењу поручбина које добија, све ово стекло је овој кући особити глас и им и удостојило је највиших наручбина из Србије, као и из осталог света. М. Галан, к аутор „дела о оружју" велика књига илустрована са 60 слика — пушака карабина, револвера итд. Ово дело шаље гратис и франко, на прост захтев преко плаћеног писма адресираног на „M. Galand, fabricant d' armes, 3, rue d' Hautteville, Paris". 7—17

власник „Дружина за потпомагање Српске Књижевности" штампано у штампарији „код Св. Саве" кнез Михаил. ул. бр. 4 одговорни уредник Др. Лаза Костић

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
WWW.UNILIB.BG